

SYNTHESIS OF ART NOUVEAU AND CONSTRUCTIVISM STYLES IN THE ARTISTIC AND INDUSTRIAL DESIGN

СИНТЕЗ СТИЛІВ МОДЕРНУ І КОНСТРУКТИВІЗМУ В ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВОМУ МИСТЕЦТВІ

Alla Diachenko¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-568-6-11>

На межі XIX і XX століть модерн і конструктивізм стали визначальними етапами в розвитку художньо-промислового мистецтва, відображаючи соціальні, культурні та технологічні зміни того часу. Обидва стилі ставали відповіддю на нові реалії епохи: індустріалізацію, урбанізацію і соціальні трансформації, що сприяло інтеграції естетичних і функціональних аспектів у різноманітні види діяльності, зокрема в архітектуру, дизайн меблів та промисловий дизайн. Синтез цих двох стилів, з їхніми характерними підходами до форми, функції і естетики, створив нову основу для розвитку сучасного дизайну і художньої практики.

Модерн виник наприкінці XIX століття, відповідаючи на потребу об'єднати художні та технологічні досягнення з новими матеріалами – сталлю, склом, бетоном. Він характеризувався органічними формами, витонченими лініями, декоративними орнаментами, що створювали атмосферу елегантності і гармонії [2, с. 32]. Модерн прагнув естетизувати предмети повсякденного вжитку, створюючи об'єкти, що мали не лише художню, а й практичну цінність. Це проявлялось у меблях та архітектурних формах, які поєднували природні мотиви і новітні технології. Яскравим представником модерну є **Антоніо Гауді**, чия архітектура, зокрема «Саграда Фамілія», в Барселоні, вражає витонченими, екстравагантними формами і природними мотивами з інноваційними технологіями, що підкреслюють естетичну глибину стилю [3].

Також варто згадати **Густава Клімта**, чия творчість у декоративному мистецтві (зокрема «Золоті портрети») встановила високий стандарт розкоші та деталізації в мистецтві. Клімт також працював у меблевому дизайні, де поєднував декоративність з функціональними і естетичними вимогами.

¹ Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design, Ukraine

Ілюстрація 1. Фото фасаду «Сагради Фамілії», Барселона – велична архітектурна композиція, що поєднує органічні форми з інноваційними матеріалами, такими як бетон і скло

Конструктивізм, що виник на початку ХХ століття, став мистецтвом нового етапу, що акцентувало увагу на функціональності, раціональності і мінімалізмі. Його основною ознакою була відмова від декоративних елементів на користь чистоти і чіткості конструкцій. Важливу роль відігравали нові матеріали та технології – сталь, бетон, скло і пластик [4].

Одним із представників конструктивізму є **Ель Лисицкий**, чия творчість включала плакати, графіку та дизайн, де конструктивістські ідеї функціональності поєднувались з художнім вираженням. Його роботи, такі як «Побудова майбутнього», стали зразками того, як конструктивізм може інтегруватися в повсякденне життя через дизайн об'єктів масового виробництва. **Володимир Татлін**, у свою чергу, став символом прагнення до функціональної естетики в архітектурі та дизайні. Він був одним з засновників конструктивізму та розробляв ідеї практичного застосування мистецтва в індустріальному виробництві. Його роботи стали орієнтиром для українських художників. Його проект «Монумент III Інтернаціоналу» є яскравим прикладом конструктивістської ідеї об'єднання форми і функції, а його роботи в галузі промислового дизайну теж відображали прагнення до раціональності у кожному елементі.

Ілюстрація 2. Один із «Золотих портретів» Клімта, який демонструє використання багатих орнаментів і золотих елементів, що підкреслюють декоративність і символізм модерну

Синтез модерну і конструктивізму став помітним у меблевому дизайні, де плавні лінії і органічні форми модерну поєднувались з геометричною чіткістю і технологічністю конструктивізму. Яскравим прикладом цього є стілець «В3» (так званий «трубковий стілець»), розроблений **Марселем Брейсром**. Він поєднав функціональність конструктивізму – використання трубчастої сталі – з плавними лініями та ергономією, властивими модерну. В Україні аналогічні принципи були втілені в роботах [4].

Ілюстрація 3. Проект «Монумент III Інтернаціоналу»

Ілюстрація 4. Стілець «W3» Марселя Брейєра – поєднання індустріального матеріалу (трубчастої сталі) з естетичною функціональністю, властивою модерну

В Україні модерн і конструктивізм розвивалися в умовах складних соціальних та політичних змін, і це відобразалося в роботах місцевих митців, які адаптували міжнародні стилі до локальних реалій. Одним з

таких митців був **Володимир Лобода**, архітектор і дизайнер, який поєднував декоративні елементи модерну з національними традиціями в архітектурі та дизайні інтер'єрів. Його роботи включали в себе орнаменти, що об'єднували європейський модерн з елементами української культури [1].

Ілюстрація 5. Фото інтер'єрів, спроектованих Володимиром Лободою, з орнаментами, що поєднують модерні елементи з національними мотивами

Також важливим представником конструктивізму в Україні є **Григорій Якутович**, чия робота в галузі графічного дизайну і промислового мистецтва мала значний вплив на розвиток конструктивістського підходу в країні. Його творчість у 1920-1930-х роках включала прості, функціональні та технологічно інноваційні рішення, що відповідали духу часу.

Ілюстрація 6. Плакати Григорія Якутовича, що поєднують геометричні елементи конструктивізму з національними стилістичними мотивами

У результаті синтезу модерну і конструктивізму в художньо-промисловому мистецтві України з'явилися нові дизайнерські підходи, які поєднували естетичні і функціональні вимоги. Цей період став важливим етапом розвитку не лише в міжнародному контексті, але й в українському мистецтві, яке змогло органічно поєднати інтернаціональні стилі з локальними особливостями. Від архітектури до меблевого і промислового дизайну ці стилі продовжували впливати на сучасну еволюцію дизайну, ставши основою для багатьох нових напрямків.

Список використаних джерел:

1. Сучасний інтер'єр: розкриття стилю модерн в дизайні приміщень. вудмен, 2024. URL: <https://woodman.ua/blogs/woodman-nasha-filosofija/stil-modern?rsltid=AfmBOorz-N6C3TolkGABOMVWS8iCMJ2QRLkWwuaF7hFMajJ2591AtDrR>
2. Усенко Н.О. Художнє життя України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків, 2015. С. 237.
3. Шнайдер К. Сучасний дизайн: спадщина модерну та конструктивізму. Берлін : Birkhäuser. 2015.
4. Ярош А. Архітектура конструктивізму. Нерухомі, 2023. URL: <https://nerukhomi.ua/ukr/news/lajfhaki/arhitektura-konstruktivizmu.htm>